
ČOVJEK KOGA NE TREBA ZABORAVITI

Branko Banjević

Dragi prijatelji, hvala vam što ste došli da odamo poštovane dragom liku Božine Ivanovića, da se šetimo njegovog djela, njegovog doprinosa razvoju i izgrađivanju Crne Gore. Ljudi će govoriti, iz raznih oblasti, o Božininom doprinosu, a ja ću vas samo podšetiti na vremena kad je osnivana Matica crnogorska.

Ja sam tada Božinu upoznao dublje, a znao sam ga i ranije. Božina je na mene djelovao kao jedan prirodan čovjek kojega nije iskarila nikakva funkcija, bio je ono što Crnogorci kažu *neponošljiv* čovjek, u svakoj prilici skroman i odgovoran za ono što kaže i ono što čini. Po tome mi se Božina mnogo dopao, jer je tim u njemu živjela najljepša nit crnogorske tra-

dicije. To su bila, kao što znate, teška vremena, kad se nije bilo lako snaći, kad su vrijednosti posrnule, to je bila jedna istorijska jama, čorsokak, iz kojeg nije bilo lako izaći. Ljudi okupljeni oko Matice, oko ideje slobode crnogorske, ne samo ovđe, željeli su da se sačuvaju posrnule vrijednosti, da ne damo da propadne ono što je dobro u našem čovjeku, u našem nasljeđu, da spasimo taj sistem vrijednosti koji čovjeka jedini čini čovjekom i otvara mu put ka slobodi. Božina je odmah vidio đe smo, vidio šta treba činiti. Nastojao je da u toj teškoj situaciji povratimo nadu Crnoj Gori, povratimo nadu ljudima. Kako tu nadu povratiti? On je stalno insistirao - ajte da napravimo program izlaska Crne Gore iz ovog mraka, iz ove istorijske jame. Ajmo da vidimo da osvijetlimo put, da pokažemo trasu kuda se treba kretati. Mi smo se oko toga svi složili i počeli da radimo na programu Matice crnogorske. Taj program je prošao kroz široke diskusije, dok je došao do konačnosti i taj program je tada objavljen, publikovan na našem jeziku i stranim jezicima, ocijenjen je od sociološke nauke i od kompetentnih ljudi kao veliko političko-sociološko djelo kakvo nemaju ostali narodi na Balkanu, u tom trenutku. Božina je bio srećan što smo otvorili put i bio je uvjeren da će se na tom putu Crna Gora i njene vrijednosti okupiti i stići do sebe. Ta njegova vjera se potvrdila našom suverennošću i našim povratkom državnosti. Božina je tada govorio, šećam se, kad postignemo ono što treba da postignemo - da se vratimo sebi, da se vratimo svom moralno-istorijskom i državnom

okviru, tada nam tek predstoji teški put, mnogo suptilniji, možda ne teži, ali mnogo suptilniji i složeniji od ovoga koji ćemo preći do suverenosti. A to je put vaspostavljanja u sebi posrnulih vrijednosti. Čovjek mora u sebi da uspostavi vrijednosni sistem koji ga uči šta će da radi, kako će da se odnosi prema svojoj zemlji, prema svojoj tradiciji, prema svojim prijateljima, prema svom okruženju. Jer je slobodan čovjek samo onaj čovjek koji to u sebi ima, i koji može preko tog sistema sa drugima dijeliti svoju slobodu i pomagati drugima da dođu do te slobode. Nama predstoji težak put, jer je u našem čovjeku posrnuo naš jezik, naše vrijednosti, naše istorijsko šecanje.

Božina nije gledao politikantski, dnevnopolitički na probleme. Božina je iz jedne milenijumske dijahronije, jer je bio biolog, pa je znao šta je privremenost, a šta trajnost, smatrao da Matica crnogorska treba da se na tim trajnim vrijednostima angažuje, da se liši dnevnopolitičke polemike, a da polemiše sa problemima otvarajući put kretanja u budućnost. Na tome je bio do kraja dosljedan, na tome je bio do kraja angažovan, emotivno angažovan, istinski iz dubine duše angažovan. On je volio to čime se bavi i ta rješenja koja donosimo, kao svoju decu, kao svoju unučad. Taj prisni Božina, taj neponošljivi čovjek i njegova angažovanost treba da živi u nama da nas uči da je čovjek prirodni čovjek, a ne čovjek parada, ne od spoljnog, nego od unutrašnjeg sjaja, od unutrašnje vrijednosti.

Hvala Božini za njegovo djelovanje, hvala vam što ste došli danas da mu odamo priznanje, da se njega šetimo. To će postati

---

tradicija Matice da preko ovakvih skupova koji su razgovor o životu i djelu zaslužnih ljudi, stvara tradicija sećanja. Da ne zaboravljamo zaslužne ljude, pametne ljude, jer ako njih zaboravimo, zaboravićemo sebe.

Jedan od tih koje ne treba zaboravljati, kojega se moramo stalno sećati da bi došli do sebe, da bi bili ljudi je Božina Ivanović i njegovo djelo. Hvala, naš dragi Božina, hvala i vama.